

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015

Кафедра психології

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою ФЕМП

(пост. п. 8 від «22» серпня 2020 р.)

Декан


_____ О. І. Мінняйло

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до написання курсових робіт з практичної психології

освітній ступінь	бакалавр	/ bachelor
галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки	/ Social and behavioral sciences
спеціальність	053 Психологія	/ Psychology
спеціалізація	Практична психологія	/ Practical psychology

Київ 2020

РОЗПОВСЮДЖЕННЯ І ТИРАЖУВАННЯ БЕЗ ОФІЦІЙНОГО ДОЗВОЛУ КНТЕУ ЗАБОРОНЕНО

Автори: О. В. Зазимко, кандидат психологічних наук, доцент;
С. М. Миронець, доктор психологічних наук, доцент.

Обговорено та схвалено на засіданні кафедри психології 10 березня
2020 р., протокол № 10.

Рецензенти:

Корольчук М.С., доктор психологічних наук, професор;

Рудницька С.Ю., доктор психологічних наук, професор; завідувачка
лабораторії когнітивної психології Інституту психології імені
Г. С. Костюка НАПН України

ПРАКТИЧНА ПСИХОЛОГІЯ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ до виконання курсових робіт

освітній ступінь	бакалавр	/ bachelor
галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки	/ Social and behavioral sciences
спеціальність	053 Психологія	/ Psychology
спеціалізація	Практична психологія	/ Practical psychology

ЗМІСТ

Вступ	4
Розділ 1. Загальні положення підготовки курсової роботи	5
Розділ 2. Вибір і затвердження теми, складання плану курсової роботи	7
Розділ 3. Вимоги до змісту та структурних елементів курсової роботи	
3.1. Структура роботи	9
3.2. Вступ	9
3.3. Основна частина роботи	12
3.4. Висновки	16
3.5. Список використаних джерел	17
3.6. Додатки	17
Розділ 4. Правила оформлення роботи	
4.1. Текст	18
4.2. Ілюстративний матеріал	19
4.3. Посилання на літературні джерела	21
4.4. Додатки	21
Розділ 5. Рекомендації щодо запобігання плагіату та академічному плагіату в курсовій роботі	22
Розділ 6. Захист курсової роботи	24
Додатки	
Додаток А	25
Додаток Б	26
Додаток В	27
Додаток Д	32

ВСТУП

Методичні рекомендації до виконання курсових робіт з дисципліни «Практична психологія» призначені для студентів освітнього ступеня «бакалавр» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 053 «Психологія» спеціалізації «Практична психологія».

Курсова робота є комплексним навчально-науковим дослідженням, мета виконання якого полягає в оволодінні ефективними навичками самостійної роботи з навчальною, методичною та науковою психологічною літературою, поглибленні та систематизації знань щодо проведення емпіричних психологічних досліджень, застосуванні їх до вирішення реальних практичних завдань, а також у формуванні вмінь обробки та інтерпретації результатів дослідження з подальшим формулюванням конкретних висновків і рекомендацій з проблеми дослідження. Написання роботи сприяє розширенню професійного світогляду студента, закладає основи умінь проведення наукових досліджень та формує психологічну культуру майбутнього фахівця, що дозволяє коректно зрозуміти роль методології у вивченні поставленої проблеми, в розгортанні самостійної науково-дослідної діяльності.

Написання курсової роботи є важливим етапом підготовки майбутнього фахівця-психолога у вищому закладі освіти. Процедура підготовки курсової роботи передбачає проведення самостійного навчально-наукового дослідження та закріплення знань, отриманих студентом під час вивчення тем дисципліни «Практична психологія» та суміжних психологічних дисциплін, зокрема «Загальна психологія», «Анатомія і фізіологія ЦНС», «Соціальна психологія» тощо.

Виконання курсової роботи дозволяє студенту продемонструвати рівень опанування певної теми дисципліни, вміння досліджувати поставлену проблему та творчо підходити до вирішення конкретних завдань з обраної проблематики.

Методичні рекомендації розроблені з метою допомоги студентам у виконанні й оформленні курсової роботи та підготовки до її захисту.

РОЗДІЛ 1

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПІДГОТОВКИ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Відповідно до навчального плану підготовки студентів зі спеціальності 053 «Психологія» освітнього ступеня «бакалавр» курсова робота з дисципліни «Практична психологія» є однією із форм контролю знань з дисципліни, важливий етап підготовки до майбутньої практичної діяльності в галузях психології, а також перший крок до написання магістерської роботи.

Метою підготовки курсової роботи є поглиблення студентом теоретичних і практичних знань з навчальної дисципліни та формування вмінь комплексного виконання взаємопов'язаних завдань, що об'єднані певною загальною темою.

Готуючи курсову роботу, студент повинен закріпити навички правильної постановки проблеми; формулювання мети і завдань дослідження; роботи з літературними джерелами; побудови логічного плану, оптимальної структури та вибору адекватних меті методів емпіричного дослідження; обробки, представлення та інтерпретації результатів власного дослідження; здійснення власних узагальнень, висновків та пропозицій.

Основне завдання виконання курсової роботи полягає в ознайомленні студентів з практичною психологією як галуззю психологічної науки та сферою професійної діяльності, у компетенціях якої є проведення психодіагностичного обстеження людини, на основі якого будується подальша профілактична, консультативна, корекційна чи психотерапевтична робота з досліджуваною особистістю.

Результатами виконання курсової роботи є оволодіння студентами загальними та фаховими компетентностями і досягнення ними програмних результатів навчання за відповідною освітньо-професійною програмою.

Загальні компетентності за освітньою програмою:

- ЗК 1 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- ЗК 2 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;
- ЗК 9 Здатність працювати в команді.

Спеціальні (фахові) компетентності за освітньою програмою:

- СК1 Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології;
- СК2 Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ;
- СК4 Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел;
- СК5 Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій;

СК11 Здатність дотримуватися норм професійної етики.

Програмні результати навчання за освітньою програмою

ПР1 Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання;

ПР2 Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань;

ПР5 Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги;

ПР8 Презентувати результати власних досліджень усно / письмово для фахівців і нефахівців;

ПР9 Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання;

ПР10 Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника;

ПР13 Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності;

ПР15 Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку;

ПР17 Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

Курсова робота повинна мати самостійний творчий характер, не бути компіляцією існуючих наукових досліджень та не містити плагіату.

У процесі написання курсової роботи виділяють такі етапи:

- вибір теми та об'єкта дослідження;
- затвердження теми;
- складання студентом плану курсової роботи, погодження його з науковим керівником;
- формування студентом інформаційної бази для виконання курсової роботи;
- написання й оформлення курсової роботи;
- подання курсової роботи на кафедру для рецензування;
- доопрацювання (у разі потреби) курсової роботи відповідно до рекомендацій/зауважень рецензента;
- захист курсової роботи.

Під час написання курсової роботи студент може отримати консультацію у наукового керівника відповідно до графіка проведення індивідуально-консультативної роботи науково-педагогічних працівників, розміщеного на сайті кафедри.

РОЗДІЛ 2

ВИБІР І ЗАТВЕРДЖЕННЯ ТЕМИ, СКЛАДАННЯ ПЛАНУ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Виконання курсової роботи починається з визначення її теми, об'єкта, предмета та формулювання мети роботи з постановкою завдань, які сприяють її досягненню. Кафедра розробляє і затверджує рекомендовану тематику курсових робіт з урахуванням наукових тем, які виконуються на кафедрі, а також пропозицій студентів. Перелік рекомендованих тем курсових робіт з навчальної дисципліни «Практична психологія» затверджується кафедрою щорічно.

Студент може обрати тему із запропонованих, враховуючи власні особистісні уподобання, наукові інтереси, що виявилися в період навчання та можливість і власне бажання продовжувати дослідження обраної тематики при написанні курсових робіт з інших навчальних дисциплін, а також використати напрацьований матеріал при підготовці кваліфікаційної роботи.

Студентові також надається право запропонувати іншу тему, яка має бути актуальною, перспективною та відповідати тематичній спрямованості дисципліни. Темою курсової роботи може бути одне з актуальних питань практичної психології, яке є недостатньо теоретично та методично опрацьованим або потребує розроблення новітніх теоретичних чи методичних підходів, викликає зацікавленість практиків, є перспективним для подальшого наукового дослідження. Тема курсової роботи має відповідати завданням та умінням, передбаченим варіативною компонентою освітньо-кваліфікаційної характеристики бакалавра за спеціалізацією «Практична психологія».

Обравши тему курсової роботи, студент пише заяву на ім'я завідувача кафедри з проханням затвердити відповідну тему курсового дослідження. У разі несвоєчасного подання студентом заяви щодо затвердження бажаної теми курсової роботи, тема визначається завідувачем кафедри.

Закріплення тем курсових робіт за студентами здійснюється до кінця четвертого тижня семестру за розпорядженням по кафедрі, в якому обов'язково зазначається дата захисту. У разі потреби можна змінювати тему курсової роботи з дозволу завідувача кафедри за письмовою заявою студента та погодженням наукового керівника не пізніше ніж за місяць до закінчення строку виконання курсової роботи.

Кожному студенту призначається науковий керівник, з яким остаточно погоджується тема курсової роботи, план, що може бути скорегований при виконанні роботи, а також визначаються терміни виконання кожного етапу роботи.

Для складання плану курсової роботи рекомендується ознайомитися з проблемами, вирішення яких передбачає тема дослідження; опрацювати

спеціальну наукову літературу, результати останніх психологічних досліджень, які послідовно та логічно розкривають визначену тему. План курсової роботи повинен бути розгорнутим та мати таку структуру: вступ, три розділи (у деяких випадках допускається два) з підпунктами, висновки, список використаних джерел.

Зміст розділів складає вирішення завдань, поставлених у курсовій роботі.

План повинен бути логічним, а його пункти та підпункти сприяти всебічному висвітленню обраної теми. Правильно побудований план організовує початок курсової роботи, допомагає систематизувати матеріал, забезпечує послідовність його викладення. У подальшому при написанні роботи план роботи може уточнюватися. Зміни в плані слід погоджувати з керівником.

Під час виконання курсової роботи оформляється спеціальний бланк-завдання за формою, яку наведено у додатку А. Підписане науковим керівником та студентом завдання додається до виконаної роботи.

Не погоджені з науковими керівниками або подані на кафедру пізніше встановленого строку роботи не рецензуються і не допускаються до захисту.

РОЗДІЛ 3

ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ ТА ОБСЯГУ КУРСОВОЇ РОБОТИ

3.1. Структура роботи

Курсова робота повинна мати обсяг від 30 до 35 сторінок друкованого тексту без урахування списку використаних джерел і додатків та складатися з таких елементів:

- титульний аркуш;
- зміст;
- вступ;
- основна частина;
- висновки та пропозиції;
- список використаних джерел;
- додатки.

Зразок оформлення *титульного аркуша* наведено в додатку Б. Титульну сторінку включають до загальної нумерації, але не нумерують. Номери наступних сторінок проставляють арабськими цифрами у правому верхньому куті.

Кожна частина курсової роботи повинна мати заголовок відповідно до плану роботи.

Зміст – це план курсової роботи, розміщують після титульної сторінки. У змісті вказуються назви всіх розділів і підрозділів із зазначенням початкових сторінок. Зміст роботи має відображати суть проблеми, її складність і логіку дослідження. Назви розділів і підрозділів повинні бути стислими і зрозумілими, літературно грамотними, тісно пов'язаними з назвою роботи, але не повторювати її.

3.2. Вступ

У вступі на 2-3 сторінках друкованого тексту наводиться обґрунтування *актуальності обраної теми* з характеристикою сучасного стану розробки досліджуваної проблеми в науковій літературі, *мета дослідження, його завдання, об'єкт та предмет дослідження, методи дослідження, теоретичне і практичне значення отриманих результатів*.

Кінцевий варіант вступу доцільно переглянути та дооформити після того, коли дослідження повністю виконано і написані перші два розділи.

Розпочинати вступ необхідно з обґрунтування вибору теми курсової роботи і розкриття змісту основних понять, які відображені в темі роботи. Необхідно коротко зупинитись на розкритті основних теоретичних положень роботи: теоретичних підходах, поняттях тощо, тобто на тому, що складає теоретико-методологічну основу дослідження. Варто також звернути увагу на рівень опрацювання теми у вітчизняній та зарубіжній психології, виділити дискусійні питання й невирішені проблеми.

Загальна характеристика роботи у вступі подається в рекомендованій нижче послідовності.

Актуальність теми дослідження – ступінь важливості в даний час розв'язання поставленої проблеми дослідження (відповідає сучасному соціальному запиту, привертає увагу багатьох дослідників як така, що потребує уточнення, прояснення, доповнення чи нового методичного інструментарію тощо).

Актуальність теми може бути схарактеризована і в зв'язку з недостатньою вивченістю обраної теми або в зв'язку з можливістю розв'язання практичного завдання на основі отриманих у дослідженні результатів (необхідність доповнення, порівняння чи доопрацювання психологічних концепцій, ідей для більш глибокого всебічного аналізу явища, що досліджується; потреба в отриманні нових фактів, які можуть розширити систему теоретичних і прикладних знань про феномен, що досліджується; пошук і визначення чинників та умов розвитку того чи іншого психологічного феномену тощо).

Бажано, щоб у висвітленні актуальності обраної теми звучала проблема дослідження (протиріччя чи складнощі розуміння природи психічного явища, що досліджується; неузгодженість точок зору різних авторів; невідповідність системи тим вимогам, що до неї пред'являються; протиріччя в результатах, отриманих різними дослідниками тощо). Висвітлення актуальності не повинно бути багатослівним, але вміщувати коротку характеристику наукових джерел, аналітичний огляд літератури, що стосується теми, представлення різних точок зору, тенденцій в розробці проблеми.

Курсова робота може претендувати на той чи інший ступінь актуальності за умови, коли її тема відповідає сучасним потребам суспільства.

Мета дослідження – це кінцевий результат дослідження, те, що очікується отримати в результаті проведення дослідження, те, на що дослідження спрямоване. Метою психологічного дослідження може бути: визначення характеристик явищ, що досліджуються; обґрунтування вікової чи іншої динаміки явища, розробка пропозицій щодо удосконалення моделі дослідження; розроблення практичних рекомендацій щодо застосування психологічних інструментів вирішення проблеми; розробка чи адаптація методики дослідження; визначення можливостей застосування існуючих методів у дослідженні проблемного психологічного явища тощо.

Не варто у формулюванні мети застосовувати такі слова як: «аналіз», «з'ясування», «вивчення», «дослідження», оскільки їх доцільно використовувати у визначенні завдань, що встановлюються для досягнення мети.

Відповідно до поставленої мети формулюються *завдання дослідження* як ті дослідницькі дії, які необхідно виконати для досягнення

мети. Тобто, завдання дослідження – це проміжні результати, послідовне розв’язання яких дозволяє досягти мети. Завдання формулюються як конкретні кроки, які послідовно наближають до досягнення мети роботи. Перерахування завдань допомагає читачу зрозуміти характер роботи, зорієнтуватися в її змісті, а також організовує роботу дослідника. У формулюванні завдань доцільно використовувати, окрім названих вище слів, ще й наступні: «здійснити», «визначити», «обґрунтувати», «встановити», «виявити», «розробити», «узагальнити», «вдосконалити», «сформулювати», «розкрити» тощо.

Об’єкт дослідження – це процес або явище, обране для вивчення; те, на що спрямоване наукове пізнання; те, що існує саме по собі, незалежно від наук, що його вивчають. Об’єктами психологічних досліджень найчастіше всього є людина як індивід, особистість, суб’єкт діяльності; група чи спільність людей (навчальна, професійна, вікова, етнічна тощо). Оскільки перераховані об’єкти є об’єктами й інших наук, то необхідно, називаючи об’єкт психологічного дослідження, уточнити, яке саме психічне явище буде вивчатись у роботі, при цьому вказати на значимі його характеристики. Об’єкт – це те, що створює проблемну ситуацію дослідження.

Предмет дослідження знаходиться в межах об’єкта. У кожному об’єкті дослідження може бути декілька предметів дослідження та концентрація дослідника на одному з них означає, що інші предмети дослідження залишаються осторонь від його інтересів. Предметом дослідження можуть бути окремі психічні властивості, стани, процеси, функції; види поведінки, діяльності й спілкування; особливості ставлень і реакцій; часові характеристики окремих явищ, їх інтенсивність, взаємовплив чи взаємозалежність між ними тощо. Коло явищ, які можуть бути предметом дослідження, набагато ширше переліку його об’єктів.

У роботі можна навести гіпотезу дослідження як припущення, висунуте для пояснення будь-якого явища, яке не підтверджено і не спростовано. Гіпотеза – це передбачуване рішення проблеми. Вона визначає головний напрям наукового пошуку. До наукової гіпотези пред’являються дві вимоги: гіпотеза не повинна містити понять, які не уточнені; гіпотеза повинна бути перевірена за допомогою наявних методик. Гіпотеза може мати ієрархічну структуру, тобто містити основну та часткові гіпотези.

Методи дослідження: подають перелік використаних методів дослідження для досягнення поставленої в роботі мети.

Використані в дослідженні методи можна згрупувати так: загальнотеоретичні методи та прийоми пізнання (аналіз, синтез, порівняння, систематизація, узагальнення, інтерпретація тощо), психодіагностичні методики (методики вказуються із зазначенням прізвищ їх авторів та року створення або літературних джерел, з яких вони взяті),

методи якісної та кількісної обробки даних (психологічна інтерпретація, дескриптивний аналіз, кореляційний аналіз тощо).

Перераховувати їх треба не відірвано від змісту роботи, а коротко та змістовно визначити, що саме досліджувалось тим чи іншим методом. Це дасть змогу пересвідчитися в логічності та прийнятності вибору саме цього методу.

Теоретичне і практичне значення отриманих результатів передбачає короткий виклад нового бачення проблеми, нових методичних розробок, уточненні деяких концептуальних положень, практичної значущості (практичні рекомендації, пропозиції, методичні прийоми і способи психодіагностичних процедур тощо).

Теоретичне та практичне значення подається як основна цінність курсової роботи для того, кому це дослідження може бути цікавим (психологів, педагогів, батьків, керівників різних рівнів та ін.), та як отримані результати можуть бути використані в практичній діяльності (психокорекційній, профорієнтаційній, профілактичній, консультативній тощо). Практична значущість може міститись у запропонованих пропозиціях, рекомендаціях, у розробці методичних прийомів, процедур тощо.

3.3. Основна частина роботи

Основна частина складається з двох розділів з підрозділами. Кожний розділ починають з нової сторінки. Основному тексту кожного розділу може передувати передмова з коротким описом вибраного напрямку та обґрунтуванням застосованих методів дослідження. У кінці формулюють висновки до розділу із стислим узагальненим викладенням наведених у ньому результатів, що дає змогу вивільнити загальні висновки від другорядних подробиць.

Перший розділ курсової роботи має теоретичний характер і формується переважно за рахунок огляду наукової літератури. Написання його є індикатором компетентності автора щодо проблематики дослідження.

Теоретичне обґрунтування повинне містити розгляд загальних теоретичних підходів до розкриття теми та визначати роль і місце досліджуваних явищ та процесів. Теоретична частина курсової роботи виконується з використанням матеріалів сучасних літературних джерел із досліджуваної проблеми (монографії, підручники, навчальні посібники, наукові статті, матеріали конференцій, Інтернет-джерела тощо), зокрема іноземних авторів. При роботі з літературними джерелами рекомендовано враховувати їх хронологічну послідовність, надавати перевагу останнім публікаціям на одну і ту ж тему.

Здійснюючи аналітичний огляд наукової літератури, слід враховувати наступне:

- огляд наукових джерел з теми повинен бути по можливості повним;

- результати огляду джерел повинні бути систематизовані (в основу систематизації може бути покладена хронологічна послідовність, приналежність до наукових шкіл і напрямів, або інші критерії);

- погляди найбільш видних учених на дану проблему мають бути проаналізовані та зіставлені.

У теоретичній частині викладаються і аналізуються загальні положення, що стосуються теми роботи. Теоретичний аналіз передбачає повний і систематизований виклад стану питання, якому присвячена курсова робота. Предметом аналізу повинні бути нові ідеї та проблеми, можливі підходи до вирішення цих проблем, результати попередніх досліджень з питання, якому присвячена дана робота, і з суміжних питань (за необхідності), можливі шляхи вирішення завдання.

При будь-якому обраному в ході попереднього методологічного аналізу підході (системному, цілісному, комплексному, ситуативному тощо) необхідно приділити увагу компонентному складу досліджуваного явища, його структурі. Структура явища – це стійкі зв'язки між його компонентами, елементами. У психології під структурою, найчастіше, розуміється функціональна структура, тобто стійкі взаємозв'язки між окремими функціями. Нерідко окремі функції об'єднують у функціональні блоки і розглядають взаємозв'язок між блоками.

У літературному огляді обов'язково повинні бути названі прізвища авторів, ідеї або експериментальні результати на які робляться посилання.

Робота з відібраною літературою вимагає певної системи, яка передбачає детальне ознайомлення із відповідною темою програми дисципліни «Практична психологія». Вивчивши відповідні розділи у рекомендованих навчальних посібниках, необхідно приступити до опрацювання наукових джерел, що стосуються обраної теми.

Вивчаючи літературу, необхідно виписувати найбільш важливі відомості, визначення, доведення, точки зору, факти та інші дані, а також робити висновки з проблеми, яка відповідає підрозділу курсової роботи.

Конспектувати літературу краще не в зошиті, а на окремих аркушах, причому з одного його боку (у випадку створення електронного конспекту – в окремих файлах, які поміщаються в окремі папки, що відповідають тематиці розділів та параграфів роботи). Зміст записів на кожному аркуші повинен відповідати одному з питань теми, що відповідає підрозділу курсової роботи.

У згрупованих за окремими питаннями теми відповідно до плану курсової роботи записах, слід обов'язково занотовувати повну бібліографічну назву відповідного інформаційного джерела, його URL та номер сторінок, інформація з яких буде використана в роботі.

Інформацію, отриману з наукової літератури необхідно аналізувати, зіставляти, узагальнювати, групувати у таблиці чи схеми. З усіх фактів, які

є у літературі, слід використовувати лише ті, які безпосередньо стосуються теми та мети роботи. Ілюстративний матеріал повинен бути зручним та зрозумілим для огляду й аналізу. Можна також використовувати графіки, рисунки, діаграми, що дозволять більш наочно ілюструвати процеси та закономірності, які розглядаються в роботі.

Отже, в першому розділі теоретично аналізується та обґрунтовується проблема, що досліджується, розглядається її сутність, значення, класифікаційні характеристики, історія та сучасні тенденції предмета вивчення, методичні підходи тощо.

За кожним аспектом проблеми, що аналізується в огляді вказується, що створено (рекомендовано, узагальнено, відкрито, встановлено, досліджено, вперше апробовано/запропоновано), де використано, що це дало (соціальний, медичний, економічний ефект тощо). За указаними аспектами проблеми потрібно провести критичне оцінювання отриманих результатів, у відповідності до встановлених завдань роботи.

Завершити аналітичну частину роботи бажано обґрунтуванням обраного напрямку курсової роботи. Обґрунтування повинно показувати переваги вибраного напрямку в порівнянні з іншими можливими напрямками. Робоча гіпотеза і емпіричне дослідження повинні спиратися на зміст теоретичної частини. Тому, доцільно закінчувати розділ описом теоретичної моделі дослідження.

Огляд закінчується узагальненими висновками до розділу 1 про ступінь висвітлення в міжнародних та вітчизняних наукових публікаціях та дослідженнях основних аспектів теми. У висновках також виділяються слабо вивчені аспекти та суперечливі дані, на яких і зосереджується подальше дослідження.

Обсяг першого розділу не повинен перевищувати 40 % (10 – 12 сторінок) загального обсягу курсової роботи.

Другий розділ курсової роботи присвячується методології емпіричного дослідження: визначення способів отримання наукової інформації, за допомогою яких буде охарактеризовано процес чи явище, що зазначено предметом дослідження; принципів організації та проведення дослідження, методів та дизайну.

У першому підрозділі увага зосереджується на описі методів вирішення завдань та їх порівняльних оцінках, розробці загальної методики проведення дослідження.

Забезпечуючи логічну послідовність дослідження, у розділі повинні бути поєднані викладені теоретичні засади та вміння використовувати обрані методи дослідження і певний методичний інструментарій.

Розпочинати розділ доцільно з визначення цілі і завдання власне емпіричної частини дослідження та викладення його програми й сутності, оцінки точності й достовірності отриманих у ході дослідження даних, опису вибірки досліджуваних. При описі вибірки необхідно вказати кількість досліджуваних, яку обґрунтувати як репрезентативну; за

необхідністю її статевий склад; вікові параметри – середній вік, вік наймолодшого, найстаршого; професійний склад та інші соціально-демографічні характеристики; особистісні особливості досліджуваних тощо. Вказується також час проведення, база, основні етапи дослідження.

Варто вказати також ризики та обмеження дослідження, сильні та слабкі його місця. Обмеження можуть бути часовими, ресурсними, методологічними (упередженість автора дослідження та його інтерпретацій, нерепрезентативність вибірки, обмежений доступ до глибинних проявів процесу чи явища, що досліджується, або відсутність детального плану їхнього аналізу).

Якщо в роботі використовувалися відомі (поширені) методики, їх докладно описувати не треба. Якщо застосовувалася маловідома методика, необхідно помістити її в додатку. У будь-якому випадку повинні бути посилання на джерела інформації.

Особливу увагу необхідно приділити викладенню результатів власних досліджень автора. Автор повинен дати оцінку повноти вирішення поставлених завдань, оцінку достовірності одержаних результатів (характеристик, параметрів), їх порівняння з аналогічними результатами у вітчизняних чи зарубіжних працях, обґрунтувати потребу додаткових досліджень. Якщо отримані дані спростовують гіпотезу (ідею) дослідження, тобто негативні результати, на них також слід вказати, оскільки це показник необхідності припинення подальших досліджень у вибраному напрямі.

У розділі описуються всі досліджувані ознаки, а також процедура їх обробки. Починати доцільно з аналізу первинних статистичних даних. Практичний аналіз також повинен включати відомості про рівень значущості, достовірності й відмінностей.

У роботі повинні бути представлені вихідні дані, краще у вигляді зведених таблиць. Наявність зведених таблиць результатів робить практичний аналіз і висновки по роботі доказовими і обґрунтованими. Якщо таблиці громіздкі, їх подають у додатках. Туди ж доцільно помістити найбільш цікаві чи типові протоколи або їх копії, витяги з протоколів, роботи досліджуваних та інші матеріали. Потрібно пам'ятати, що в таблицях і в тексті роботи не можна повністю вказувати прізвища, імена досліджуваних, їх точне місце роботи чи навчальну групу та інші відомості, які можуть вказати на конкретну людину. Дотримуючись етичних норм і принципів роботи, необхідно кодувати досліджуваних.

Результати дослідження необхідно інтерпретувати, виходячи зі своєї наукової позиції (яка повинна бути представлена в теоретичній частині роботи), а також використовуючи знання, отримані в процесі вивчення різних галузей психологічної науки.

Отримані в ході дослідження результати необхідно зіставити з теоретичними даними, а також даними досліджень інших авторів; відсутність такого зіставлення має бути пояснена.

Останній підрозділ другого розділу може містити розроблені автором конкретні рекомендації, пропозицій щодо удосконалень, пов'язаних з предметом дослідження, його інформаційного, методичного та організаційного забезпечення із врахуванням результатів здійсненого аналізу. Пропозиції мають бути спрямовані на вирішення окремих теоретичних питань та проблем практичного характеру. Формулюючи пропозиції, необхідно визначити їх конкретну доцільність у теперішній час або у майбутньому, звертаючи увагу на наслідки економічного та соціального характеру.

Обсяг другого розділу має становити до 60 % загального обсягу курсової роботи.

Бажано, щоб теоретична і практична частини роботи, а також їх підрозділи, були приблизно пропорційними один одному, як по структурному діленню, так і за обсягом. Розділи повинні бути з'єднані один з одним послідовністю тексту, логікою викладу, між ними не повинно бути смислових розривів.

Виклад матеріалу в усіх розділах основної частини підпорядковується одній провідній ідеї, чітко визначеній автором, що відповідає меті роботи.

3.4. Висновки

Висновки, що є окремим елементом курсової роботи, становлять стисле викладення результатів проведеного дослідження відповідно до поставленої мети і завдань. Саме тут коротко наводяться найбільш важливі положення, які містять обґрунтовані, чіткі, лаконічні формулювання вирішення проблеми; узагальнюються результати аналізу об'єкта дослідження за визначеними завданнями; визначається теоретична і практична значущість, подаються пропозиції щодо удосконалення досліджуваного напрямку діяльності, вказуються напрями подальшого дослідження даної проблематики. У висновках не наводяться посилання на інші джерела та не вказуються у первинних числових значеннях результати власних досліджень.

У першому пункті висновків коротко оцінюють стан питання. Далі у висновках розкривають методи вирішення поставленої проблеми, їх практичний аналіз, порівняння з відомими розв'язаннями. Кожен окремий висновок варто нумерувати. Кількість висновків повинна не може бути меншою за кількість поставлених завдань.

У висновках необхідно наголосити на якісних та кількісних показниках здобутих результатів, обґрунтувати їх достовірність, викласти рекомендації щодо їх використання.

У цілому, висновки повинні містити оцінку повноти вирішення поставлених мети і завдань, теоретичну та практичну цінність проведеного дослідження, а також рекомендації щодо конкретного їх використання.

Рекомендований обсяг висновків 2 – 3 сторінки.

3.5. Список використаних джерел

Список використаних джерел може містити орієнтовно 15-20 найменувань. Посилання на літературні джерела мають наводитися в тексті в квадратних дужках. Опис використаних джерел необхідно робити відповідно до вимог державних стандартів опису літературних джерел. Спочатку вказуються офіційні матеріали (Конституція України, Закони України, Постанови Верховної Ради, Укази Президента України, Постанови Уряду), якщо вони використовувалися в роботі, а потім усі інші джерела в алфавітному порядку, дотримуючись мови, якою видано те чи інше джерело (українською, російською). У кінці списку наводять іншомовні джерела інформації¹.

Список основних джерел інформації наведено у додатку В.

3.6. Додатки

Додатки до курсової роботи можуть містити різний за змістом допоміжний матеріал, який має додаткове, довідкове значення, але необхідний для повного висвітлення теми дослідження. До допоміжного матеріалу відносяться: таблиці з різними цифровими даними, протоколи досліджень, психодіагностичні методики з детальним описом інструкції, ходу роботи, способів обробки результатів тощо, зразки стимульного матеріалу, бланки відповідей досліджуваних, ілюстрації допоміжного характеру та інше.

¹ Відповідно до вимог Постанови Кабінету Міністрів України від 24.03.2022 р. №355 «Про денонсацію Угод в галузі освіти і науки з Російською Федерацією» літературні джерела країн агресора (Російська Федерація та Республіка Білорусь) - не використовуються.

РОЗДІЛ 4 ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ РОБОТИ

4.1. Текст

Необхідними ознаками тексту курсової роботи повинні бути простота, точність та лаконічність викладу її змісту. Текст має бути ретельно відредагований.

Треба уникати багатослів'я, емоційних виразів, використання зайвих слів. Допускаються тільки прийняті скорочення слів. Речення мають бути якомога коротшими. Це полегшує викладення і розуміння думки. Не рекомендується в тексті використовувати надмірно великі чи дрібні абзаци.

Для підтвердження висновків дослідження в роботі можуть наводитися цитати з використаних літературних джерел. Але занадто захоплюватися ними не слід. Цитати, статистичні та інші дані, що наводяться у тексті, обов'язково повинні мати посилання на їх джерела у квадратних дужках.

Ретельно вивчивши літературні джерела та фактичні дані, необхідно написати перший варіант тексту курсової роботи. Якість роботи оцінюється, насамперед, за змістом тексту: наскільки в ньому самостійно, структуровано, глибоко та всебічно розглянуті основні питання теми.

Робота виконується українською мовою та оформлюється згідно з державним стандартом України ДСТУ 3008-95 "Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення".

Робота повинна бути набрана на комп'ютері, шрифт Times New Roman, 14 кеглем, через 1,5 міжрядкових інтервали; розмір полів: праве – 10 мм, ліве – 30 мм, верхнє, нижнє – 20 мм. Текст друкується з одного боку стандартного аркуша білого паперу формату А4. Друк усього тексту, а також графіків, діаграм, моделей тощо чорно-білого кольору.

Курсова робота починається з титульного аркуша, який включають до загальної нумерації сторінок, але номер сторінки на ній не проставляють.

За титульним аркушем послідовно розміщують:

- зміст роботи (на сторінці номер не ставиться, але вона включається до загальної нумерації);
- вступ (нумерація сторінок проставляється);
- перший розділ;
- другий розділ;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки.

Відстань між назвою розділу і підрозділу складає один 1,5 міжрядковий інтервали. Відстань між заголовком і текстом також має складати один 1,5 міжрядковий інтервал.

Вступ, кожний розділ, висновки і список використаних джерел починаються з нової сторінки, а наступний підрозділ – одразу після закінчення попереднього через один 1,5 міжрядковий інтервал.

Розділи, підрозділи, пункти й підпункти слід нумерувати арабськими цифрами.

Розділи повинні мати порядкову нумерацію (1, 2, 3). Номер підрозділу включає номер розділу та порядковий номер підрозділу, відокремлені крапкою (1.1., 1.2.,...). Номер підпункту включає номер розділу, підрозділу (пункту) та порядковий номер підпункту, відокремлені крапкою (1.1.1., 1.1.2., 1.1.3., ...).

Структурні частини роботи, а саме: «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкують великими напівжирними літерами посередині сторінки; в кінці крапка не ставиться. Назви розділів також друкують великими жирними літерами посередині сторінки під номером відповідного розділу.

Заголовки підрозділів друкують маленькими напівжирними літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Заголовки підрозділів вирівнюються по ширині тексту крапка в кінці не ставиться.

4.2. Ілюстративний матеріал

Текст роботи ілюструється таблицями, рисунками (схеми, діаграми, графічні моделі тощо), формулами.

Ілюстративний матеріал слід подавати безпосередньо після посилання на нього у тексті, де він згаданий вперше, або на наступній сторінці, а за необхідності – у додатку (посилання на графічний матеріал у тексті роботи є обов'язковим). Матеріал позначається словом «Таблиця» чи «Рис.»; формули не називаються. Ілюстрації нумеруються послідовно у межах розділу арабськими цифрами без знаку «№». Перша цифра номеру ілюстрації відповідає номеру розділу, далі після крапки ставиться порядковий номер цієї ілюстрації у межах відповідного розділу (наприклад, «Таблиця 2.1» – перша таблиця другого розділу; «Таблиця В.1» – перша таблиця додатку В; «Рис. 3.1» – перший рисунок третього розділу). Кількість ілюстрацій у роботі визначається її змістом і доцільністю для надання тексту конкретності та наочності.

Таблиця має містити дані, необхідні для вивчення певного аспекту дослідження, період, за який наведено дані, та одиниці виміру, в яких вони наведені. Номер та назва зазначаються над таблицею у наступному порядку: слово «Таблиця» та її номер вирівняні справа, назва таблиці у наступному рядку з вирівнюванням по центру.

Приклад:

Таблиця 2.1

Назва таблиці	
Шапка	
Рядки	

Боковик Графи (колонки)
(заголовки рядків)

Заголовки граф
Підзаголовки граф

У разі перенесення частини таблиці на іншу сторінку зазначають «Продовження табл.» або «Закінчення таблиці» із зазначенням номера (позначення) таблиці. У разі поділу таблиці на частини допускається її «шапка» або «боковик» замінити відповідно номерами стовпців і рядків. При цьому нумерують арабськими цифрами стовпці і (або) рядки першої частини таблиці.

За наявності таблиць, що доповнюють графічний матеріал, таблиці слід розміщувати після графічного матеріалу.

Номер *рисунка (графічного матеріалу)* та його назву розміщують під відповідним ілюстративним матеріалом (схеми, діаграми, графіки тощо) з абзацного відступу. Сторінки курсової роботи, на яких наведено ілюстративний матеріал, включають до загальної нумерації сторінок.

Приклад:

.....(графічне зображення).....

Рис. 2.1. Назва рисунку

Формули нумеруються послідовно за текстом роботи. Номер пишуть у круглих дужках на одному рядку з формулою з правого боку сторінки. Пояснення значень символів, числових коефіцієнтів розміщують безпосередньо під формулою у тій послідовності, в якій вони наведені у формулі, кожне з нового рядка. Перший рядок пояснення починають словом «де» без двокрапки. Рівняння і формули слід розміщувати у тексті на окремому рядку, залишаючи між ними не менше одного вільного рядка. Приклад:

$$r_s = 1 - \frac{6 \sum d^2}{n(n^2 - 1)}, \quad (2.1)$$

де

d – різниця між рангами кожної змінної;

n – кількість досліджуваних.

4.3. Посилання на літературні джерела

Посилання на *літературні джерела* слід наводити у квадратних дужках, наприклад, посилання [18, с. 19] означає: 19 – порядковий номер літературного джерела у списку, 27 – сторінка цитованого джерела; посилання [18; 19] означає: 18 і 19 – порядкові номери літературних джерел у списку використаних джерел.

В Україні діють два затверджені Національні стандарти, що відповідають за оформлення бібліографічної інформації в науковій роботі.

1. ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання / Нац. стандарт України. – Вид. офіц. – [Чинний від 2007-07-01]. – Київ : Держспоживстандарт України, 2007. – 47 с. Це регламентуючий документ для оформлення бібліографічних списків, списків використаної літератури, списків літератури в наукових роботах тощо.

2. ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання / Нац. стандарт України. – Вид. офіц. – [Уведено вперше ; чинний від 2016-07-01]. – Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. – 17 с. (Додаток В)

У списку використаних джерел наукові праці записують тією мовою, якою вони видані.

4.4. Додатки

На додатки, які містяться у курсовій роботі, мають бути посилання у текстовій частині роботи. Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. З правого боку рядка малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток » і велика літера, що позначає додаток. Додатки позначаються великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, ї, Й, О, Ч, Ь. Наприклад: Додаток А, Додаток Б. Якщо додаток поділений на розділи та підрозділи, текст у межах кожного додатка нумерується літерою і цифрою. Наприклад: А.2 - другий розділ дод. А.

РОЗДІЛ 5

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ ПЛАГІАТУ ТА АКАДЕМІЧНОМУ ПЛАГІАТУ В КУРСОВІЙ РОБОТІ

З метою належної реалізації норм Законів України «Про освіту» та «Про вищу освіту», що стосуються дотримання основних принципів академічної доброчесності та системного підходу до розвитку методів та засобів виявлення плагіату в освітньому просторі, варто дотримуватися наступних рекомендацій.

Плагіат – оприлюднення (опублікування), повністю або частково, чужого твору під іменем особи, яка не є автором цього твору (пункт в ст. 50 Закону України «Про авторське право і суміжні права»).

Академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства (ч. 4 ст. 42 Закону України «Про освіту»).

Тому, будь-який текстовий фрагмент обсягом від речення і більше, відтворений у тексті наукової (курсової) роботи без змін, із незначними змінами або в перекладі з іншого джерела обов'язково має супроводжуватися посиланням на це джерело. Винятки допускаються лише для стандартних текстових кліше, які не мають авторства та/чи є загальноживаними.

Якщо перефразування чи довільний переказ у тексті курсової роботи тексту іншого автора (інших авторів) займає більше одного абзацу, посилання на відповідний текст та/або його автора має міститися щонайменше один раз у кожному абзаці наукової роботи, крім абзаців, що повністю складаються з формул, а також нумерованих та маркованих списків (в останньому разі допускається подати одне посилання наприкінці списку).

Якщо цитата з певного джерела наводиться за першоджерелом, у тексті курсової роботи має бути наведено посилання на першоджерело. Якщо цитата наводиться не за першоджерелом, у тексті курсової роботи має бути наведено посилання на безпосереднє джерело цитування («цитуються за:», «наведено за:», «цит. за:»).

Для підтвердження власних аргументів посиланням на авторитетне джерело або для критичного аналізу того чи іншого друкованого твору слід наводити цитати. Науковий етикет потребує точно відтворювати цитований текст, бо найменше скорочення наведеного витягу може спотворити зміст, закладений автором.

Загальні вимоги до цитування наступні:

- текст цитати починається і закінчується лапками і наводиться в тій граматичній формі, в якій він поданий у джерелі, із збереженням особливостей авторського написання; наукові терміни, запропоновані

іншими авторами, не виділяються лапками, за винятком тих, що викликали загальну полеміку – у цих випадках використовується вираз «так званий»;

- цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту та без перекручень думок автора;

- пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками, вони ставляться у будь-якому місці цитати (на початку, всередині, наприкінці); якщо перед випущеним текстом або за ним стояв розділовий знак, то він не зберігається;

- кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело;

- при непрямому цитуванні (переказі, викладі думок інших авторів своїми словами), що дає значну економію тексту, слід бути гранично точним у викладенні думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів і давати відповідні посилання на джерело;

- якщо необхідно виявити ставлення автора роботи до окремих слів або думок з цитованого тексту, то після них у круглих дужках ставлять знак оклику або знак питання;

- коли автор роботи, наводячи цитату, виділяє в ній деякі слова, то робиться спеціальне застереження, тобто після тексту, який пояснює виділення, ставиться крапка, потім дефіс і вказуються ініціали автора курсової роботи, а весь текст застереження вміщується у круглі дужки. Варіантами таких застережень є: (курсив наш. – О.З.), (підкреслено мною. – О.З.), (розбивка моя. – О.З.).

РОЗДІЛ 6 ЗАХИСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Завершена курсова робота з підшитою карткою контролю подається студентом на кафедру для рецензування. Подання на кафедру відбувається в термін, передбачений графіком навчального процесу, але не пізніше 10 днів до захисту.

Спочатку виконана курсова робота реєструється лаборантами кафедри та передається науковому керівнику. Науковий керівник перевіряє роботу, надає рецензію (додаток Д). Якщо робота не відповідає темі, завданню та вимогам до курсової роботи, викладач повертає роботу з позначкою «на доопрацювання» без письмової рецензії.

У такому разі викладач не допускає студента до захисту та встановлює строки усунення недоліків.

Тільки після доопрацювання, з урахуванням зауважень, викладач пише рецензію і допускає роботу до захисту, про що проставляється відмітка науковим керівником, його підпис та дата на титульному аркуші роботи та в рецензії. У разі невідповідності курсової роботи вимогам вищої школи за висновками рецензента студент повинен виконати новий варіант за тією ж темою. При здачі переробленої курсової роботи студент зобов'язаний подати також її перший варіант.

До захисту допускаються курсові роботи, які одержали позитивну рецензію.

Під час захисту треба мати з собою курсову роботу з рецензією та залікову книжку. Курсові роботи захищають у присутності всіх студентів групи перед комісією, яку призначено кафедрою, у терміни, передбачені розпорядженням по кафедрі².

Під час захисту курсової роботи студент має засвідчити глибокі знання з дисципліни «Практична психологія», вміти розкрити в усній доповіді зміст розглянутих у курсовій роботі положень, чітко викладати власні думки, використовувати ілюстративний матеріал і аргументовано відповідати на поставлені членами комісії питання.

За результатами захисту комісія оцінює курсову роботу відповідно до її змісту та якості захисту оцінками «відмінно», «добре», «задовільно» або «незадовільно» та за шкалою ECTS.

У випадку, якщо студент не захистив курсову роботу, він вважається неатестованим з даної дисципліни і не допускається до іспиту.

Захищені курсові роботи передаються на кафедру, де зберігаються згідно з вимогами до такого виду документів.

² В окремих випадках, за рішенням кафедри робота може подаватися до захисту лише в електронному вигляді.

ДОДАТКИ

Додаток А

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра _____

Дисципліна _____

Напрямок/спеціальність _____

Курс _____ Група _____ Семестр _____

Завдання на курсову роботу (проект) студента

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема курсової роботи (проекту)

2. План до курсової роботи (проекту) _____

3. _____ Перелік _____ графічного
матеріалу _____

4. Термін подання студентом завершеної курсової роботи (проекту) на
кафедру _____

5. Термін захисту курсової роботи (проекту) _____

6. Дата видачі завдання _____

Студент _____

(підпис)

Науковий керівник _____

(підпис)

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

Завідувач кафедри _____

(підпис)

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

**Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра психології**

КУРСОВА РОБОТА

з дисципліни «ПРАКТИЧНА ПСИХОЛОГІЯ»

на

тему

Студент 2 курсу ___ групи
очної форми навчання
факультету економіки,
менеджменту та психології

(прізвище, ім'я, по батькові
студента)

Науковий керівник

(науковий ступінь, посада,
прізвище та ініціали)

Київ 20__

ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОПISУ У СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

згідно ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання.
Загальні положення та правила складання» з урахуванням правок (код УКНД 01.140.40)

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги Один, два, три, чотири автори	<ol style="list-style-type: none"> 1. Бондаренко А. Ф. Психологічна допомога: теорія і практика. Київ : «Освіта України», 2014. 332 с. 2. Дробот О. В. Професійна свідомість керівника : навч. посіб. Київ : Талком, 2016. 340 с. 3. Дуткевич Т. В., Савицька О. В. Практична психологія: Вступ до спеціальності : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 256 с. 4. Комаров В. В., Світлична Г. О., Удальцова І. В. Окреме провадження : монографія / за ред. В. В. Комарова. Харків : Право, 2011. 312 с. 5. Корольчук М. С., Крайнюк В. М. Теорія і практика професійного психологічного відбору : навч. посіб. для слухачів та студ. ВНЗ. Київ : Ніка-Центр, 2012. 532 с. 6. Максименко С. Д. Загальна психологія : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2018. 272 с. 7. Панок В. Г. Прикладна психологія. Теоретичні проблеми. Київ : Ніка-Центр, 2017. 188 с. 8. Швалб Ю. М., Данчева О. В. Практична психологія в економіці та бізнесі : навч. посібник для студ. вищих навч. Закладів. Київ : Лібра, 1998. 270 с.
П'ять і більше авторів	<ol style="list-style-type: none"> 1. Практична психологія : навч. посіб. / М. С. Корольчук, та ін. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. 727 с. 2. Психологія адаптації студентів до навчальної діяльності : монографія / М. С. Корольчук та ін. / за ред. М. С. Корольчука. Ужгород : ТОВ «РІК- У», 2017. 218 с. 3. Психологія реклами : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. В. Зазимко та ін. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. 384 с.
Автор(и) та редактор(и)/упорядники	<ol style="list-style-type: none"> 1. Березенко В. В. PR як сфера наукового знання : монографія / за заг. наук. ред. В. М. Манакіна. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 362 с. 2. Грошевий Ю. М. Вибрані праці / упоряд.: О. В. Капліна, В. І. Маринів. Харків : Право, 2011. 656 с.
Без автора	<ol style="list-style-type: none"> 1. Антологія української літературно-критичної думки першої половини ХХ століття / упоряд. В. Агеєва. Київ : Смолоскип, 2016. 904 с. 2. Політологічний енциклопедичний словник / упоряд. В. П. Горбатенко. 2-ге вид., переробл. і допов. Київ : Генеза,

		<p>2004. 736 с.</p> <p>3. Софія Київська: Візантія. Русь. Україна. Вип. II. Київ, 2012. 464 с.</p> <p>4. Twenty-four hours a day. Miami, FL : BN Publishing, 2010. 400 p.</p>
	Багатотомні видання	<p>1. Енциклопедія історії України : у 10 т. / ред. рада: В. М. Литвин (голова) та ін. ; НАН України, Ін-т історії України. Київ : Наук. думка, 2005. Т. 9. 944 с.</p> <p>2. Ушинський К. Д. Людина як предмет виховання. Спроба педагогічної антропології : вибр. твори. Київ : Рад. шк., 1983. Т. 1. 480 с.</p>
Частина видання	Книги	<p>1. Миронець С.М. Психологія діяльності міжнародних гуманітарних місій: теоретичні та прикладні аспекти: монографія / С.М. Миронець. – Київ: Київ.нац.торг.-екон.ун-т, 2020. 712 с.</p> <p>2. Зазимко О.В. Наратив – презентація себе. <i>Природа дитинства у вимірах герменевтики і наративу</i> : Практико зорієнтований посібник / за ред. Н.В. Чепелевої, Д.І. Петренка, І.Г. Єрмакова, Р.А. Рудковської. Київ, 2016. С. 132-135</p> <p>3. Наумов М. С. Напрями впливу інтелектуалізації економіки на розвиток ринкових відносин в Україні. <i>Трансформаційні процеси в суспільстві в умовах інформаційної економіки</i> : монографія / В. П. Решетило, М. С. Наумов, Ю. В. Федотова ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків, 2014. С. 213–241.</p>
	Тези доповідей, матеріали конференцій	<p>1. Анциперова І. І. Історико-правовий аспект акту про бюджет. <i>Дослідження проблем права в Україні очима молодих вчених</i> : тези доп. всеукр. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 24 квіт. 2014 р.). Запоріжжя, 2014. С. 134–137.</p> <p>2. Микитів Г. В., Кондратенко Ю. Позатекстові елементи як засіб формування медіакультури читачів науково-популярних журналів. <i>Актуальні проблеми медіаосвіти в Україні та світі</i> : зб. тез доп. міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 3-4 берез. 2016 р. Запоріжжя, 2016. С. 50–53.</p>
	Статті із продовжуваності періодичних видань	<p>1. Кобильник В. Порівняльний метод як основа політологічного дослідження. <i>Збірник наукових праць «Політологічні студії»</i>. 2011. № 2. С. 54–65.</p> <p>2. Загірняк М., Костенко А. Про користування можливостями міжнародної бази даних Scopus. <i>Вища школа</i>. 2017. № 5–6. С. 48–55.</p> <p>3. Коваль Л. Плюси і мінуси дистанційної роботи. <i>Урядовий кур'єр</i>. 2017. 1 листоп. (№ 205). С. 5.</p> <p>4. Zazymko O. V., Skulovatova O. V., Stryk V. A., Tonkonoh I. V. Peculiarities of the motivating needs sphere of</p>

		TV viewers with different television preferences. <i>International Journal of Psychology and Psychological Therapy</i> . 2019. Vol. 20, №2. P. 217–227. URL: https://www.ijpsy.com/volumen19/num2/ .
Інші видання	Законодавчі та нормативні документи	<p>1. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с.</p> <p>2. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. <i>Голос України</i>. 2017. 27 верес. (№ 178-179). С. 10-22.</p> <p>3. Деякі питання стипендіального забезпечення : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2016 р. № 1050. <i>Офіційний вісник України</i>. 2017. № 4. С. 530–543.</p> <p>4. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації : наказ Міністерства освіти і науки від 12.01.2017 р. № 40. <i>Офіційний вісник України</i>. 2017. № 20. С. 136–141.</p>
	Архівні документи	<p>1. Лист Голови Співки «Чорнобиль» Г. Ф. Лепіна на ім'я Голови Ради Міністрів УРСР В. А. Масола щодо реєстрації Статуту Співки та сторінки Статуту. 14 грудня 1989 р. <i>ЦДАГО України</i> (Центр. держ. архів громад. об'єднань України). Ф. 1. Оп. 32. Спр. 2612. Арк. 63, 64 зв., 71.</p> <p>2. Матеріали Ради Народних комісарів Української Народної Республіки. <i>ЦДАВО України</i> (Центр. держ. архів вищ. органів влади та упр. України). Ф. 1061. Оп. 1. Спр. 8–12. Копія; Ф. 1063. Оп. 3. Спр. 1–3.</p> <p>3. Наукове товариство ім. Шевченка. <i>Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаніка НАН України</i>. Ф. 1. Оп. 1. Спр. 78. Арк. 1–7.</p>
	Патенти	Спосіб лікування синдрому дефіциту уваги та гіперактивності у дітей: пат. 76509 Україна. № 2004042416; заявл. 01.04.2004; опубл. 01.08.2006, Бюл. № 8 (кн. 1). 120 с.
	Препринти	1. Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль : Ін-т з проблем безпеки АЕС НАН України, 2006. 7, [1] с. (Препринт. НАН України, Ін-т проблем безпеки АЕС; 06-1).
	Стандарти	<p>1. ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. [Чинний від 2010-02-18]. Вид. офіц. Київ, 2010. 16 с. (Інформація та документація).</p> <p>2. ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ). [На заміну ДСТУ 3582-97; чинний від 2013-08-22]. Вид. офіц. Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. 15 с. (Інформація та документація).</p>
	Каталоги	1. Горницкая И. П. Каталог растений для работ по фитодизайну / Донец. ботан. сад НАН Украины. Донецк :

	<p>Лебедь, 2005. 228 с.</p> <p>2. Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області : кат.-довід. / авт.-упоряд.: М. Зобків та ін. ; Упр. культури Львів. облдержадмін., Львів. іст. музей. Львів : Новий час, 2003. 160 с.</p>
Бібліографічні покажчики	<p>1. Микола Лукаш : біобібліогр. покажч. / уклад. В. Савчин. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003. 356 с. (Українська біобібліографія ; ч. 10).</p> <p>2. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича в незалежній Україні : бібліогр. покажч. / уклад.: Н. М. Загородна та ін.; наук. ред. Т. В. Марусик; відп. за вип. М. Б. Зушман. Чернівці : Чернівецький національний університет, 2015. 512 с. (До 140-річчя від дня заснування).</p>
Електронні ресурси	<p>1. Влада очима історії : фотовиставка. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/photogallery/gallery?galleryId=15725757& (дата звернення: 15.11.2021).</p> <p>2. <i>Дискурсивні технології самопроекування особистості</i> : монографія / [Н. В. Чепелева, М. Л. Смутьсон, С. Ю. Рудницька, О. В. Зазимко, та ін.]; за ред. Н. В. Чепелевої. Київ : Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 2019. 170 с. URL: http://lib.iitta.gov.ua/717132/ (дата звернення: 26.09.2021).</p> <p>3. Мар'їна О. Контент-стратегія бібліотек у цифровому середовищі <i>Бібліотечний вісник</i>. 2016. № 4. С. 8–12. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2016_4_4 (дата звернення: 26.09.2021).</p>
Автореферати дисертацій	<p>1. Гнатенко Н. Г. Групи інтересів у Верховній Раді України: сутність і роль у формуванні державної політики : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02. Київ, 2017. 20 с.</p> <p>2. Старовойт С. В. Видавнича діяльність Національної академії наук України у 1918–1933 рр. : автореф. дис. ... канд. іст. наук. Київ, 2003. 20 с.</p>
Дисертації	<p>1. Вініченко О. М. Система динамічного контролю соціально-економічного розвитку промислового підприємства : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.04. Дніпро, 2017. 424 с.</p> <p>2. Bryant B. D. A sequentially articulated experiment to compare two instructional software input infrastructures: Doctoral dissertation / University at Albany. Albany, NY, 1998. 150 p.</p>

